

XLVI. BIJDRAGE RINDERT BROUWER

AGOSTINA SEGATORI (Ancona 09.10.1841 - Paris 03.04.1910)

*Vincent van Gogh (1887)
portret van Agostina Segatori
Van Gogh Museum, Amsterdam*

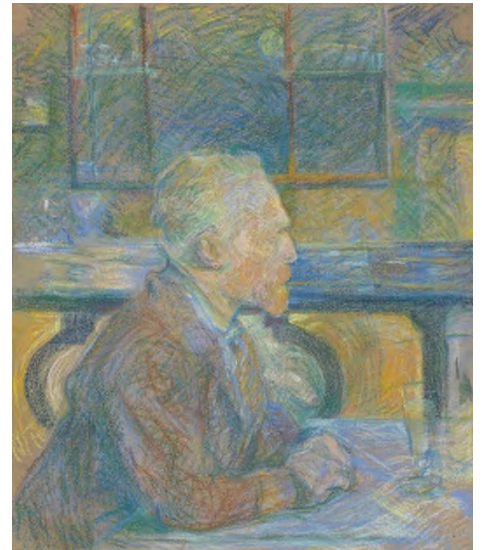
Agostina Segatori werd in 1841 geboren in Italië in de stad Ancona. In de tweede helft van de 19e eeuw kwam ze naar Parijs, waar ze een schildersmodel werd. Haar carrière begon in 1860 toen ze poseerde voor het schilderij *L'Italienne* van Édouard Manet, waarmee ze een reputatie opbouwde. In de daaropvolgende drie decennia was ze ook schildersmodel voor Édouard Joseph Dantan, Jean-Baptiste Corot, Jean-Léon Gérôme, Eugène Delacroix en Vincent van Gogh.

Agostina was op 12 oktober 1861 in Rome getrouwd met Pierre Gustave Morière († 1879). Ze gingen uit elkaar zonder te scheiden en Agostina Segatori ontmoette in 1872 de Parijse schilder Édouard Dantan met wie ze tot 1884 een stormachtige relatie had. Agostina kreeg in juni 1873 een kind bij Dantan, dat aanvankelijk de naam Jean-Pierre Segatori kreeg. Meer dan vier jaar na zijn dood liet Agostina Segatori het vaderschap van haar zoon (ten onrechte) toeschrijven aan haar overleden echtgenoot door een rechtbank in Parijs en werd haar zoon Jean-Pierre Morière. In 1884 eindigde de relatie met Dantan.

Agostina Segatori bleef als model werken en spaarde het geld op dat ze daarmee verdiende. Eind 1883 kocht ze van haar spaargeld een restaurant in de Rue Richelieu 27 in Parijs, dat ze omdoopte tot *Au Tambourin*. Omdat de plek haar niet beviel, kocht ze in maart 1885 een café-restaurant aan de Boulevard de Clichy 62 in de kunstenaarswijk Montmartre, dat ze dezelfde naam gaf als de eerste: *Café au Tambourin*. Het zou de hotspot worden voor kunstenaars, schrijvers en critici, waaronder ook Vincent van Gogh.

In 1887 maakte Henri de Toulouse-Lautrec een portret van Vincent van Gogh met voor zich een glas absint in het café van Agostina Segatori.

*Henri de Toulouse-Lautrec - Portrait de Vincent van Gogh (1887)
(Van Gogh Museum, Amsterdam)*

*Édouard Manet
L'Italienne (1860)*

*Jules Chéret
Affiche Café au Tambourin (1885)*

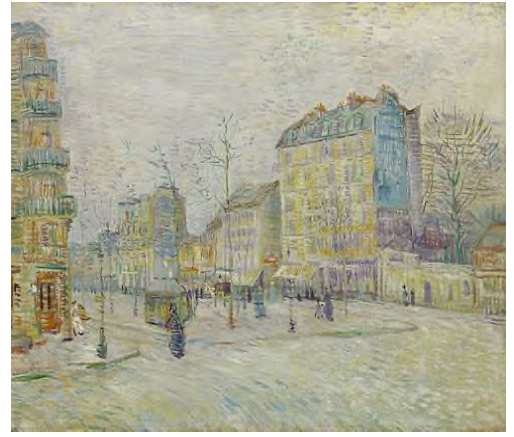
*Jean-Baptiste Camille Corot
L'Italienne (1866)*

Agostina Segatori en Vincent van Gogh

Vincent van Gogh woonde in Parijs van maart 1886 tot februari 1888, een periode van twee jaar. Hij woonde eerst bij zijn broer Theo in de Rue Victor Massé en later in een groter appartement aan de Rue Lepic. Vandaar was het ongeveer 5 minuten lopen naar het Café au Tambourin, dat vlak om de hoek lag in de Boulevard de Clichy. Vincent kwam daar regelmatig.

In 1887 at Van Gogh verschillende maaltijden per week in het café die werden betaald in schilderijen om de muren van het restaurant te versieren. Hij werd verliefd op Agostina, die twaalf jaar ouder was, en ze kregen een korte, maar stormachtige affaire.

Vincent van Gogh - Boulevard de Clichy (1887)
(Van Gogh Museum Amsterdam)

In het café: Agostina Segatori (1887)
(Van Gogh Museum, Amsterdam)

In het café: Agostina Segatori is de café-uitbaatster, een vrouw van in de veertig, te zien in haar zaak, gezeten achter een tamboerijn-tafeltje. Ze rookt een sigaret en heeft een glas bier voor haar staan. Ze draagt een modieuze hoed die met spelden aan het haar is vastgemaakt. Haar jasje heeft een ander ontwerp dan haar jurk, zoals de toenmalige mode voorschreef. Achter haar hangen een aantal Japanse prenten als verwijzing naar de expositie van Vincent. In het tweede schilderij schildert hij Agostina als een Italiaanse.

De relatie tussen Vincent en Agostina lijkt behoorlijk stormachtig te zijn geweest, zozeer zelfs dat ze enige tijd later in onderling overleg besloten hun relatie te beëindigen. Korte tijd later kwamen Agostina en het café in moeilijke tijden terecht. Ze werd ziek en het bedrijf, dat schulden had ging failliet. Hoewel Agostina verzekerde dat Van Gogh zijn schilderijen kon claimen, werden ze door de debiteuren geveild en raakte Vincent zijn schilderijen kwijt.

Vincent gaf Agostina als een soort vooruitbetaling op de maaltijden een aantal bloemstillevens om in de zaak op te hangen. Hij hoopte zo ook zijn schilderijen te kunnen verkopen, wat echter niet gebeurde.

In Antwerpen was Vincent geïnteresseerd geraakt in Japanse prenten en was deze gaan verzamelen. Hij zag deze prenten als een belangrijke inspiratiebron voor zijn eigen werk. De werken van kunstenaars als Hiroshige en Hokusai hadden grote invloed op hem.

In Parijs zocht hij in de zaak van kunsthandelaar Siegfried Bing tussen de grote stapels Japanse prenten exemplaren, die hem bevielen.

In februari-maart 1887 organiseerde Vincent een expositie van zijn Japanse prenten in het café. De tentoonstelling was niet echt een succes, maar had wel veel invloed gehad op zijn kustenaarsvrienden Émile Bernard en Louis Anquetin.

Vincent schilderde twee portretten van Agostina. Op het schilderij *In het*

L'Italienne (1887)
(Parijs, Musée d'Orsay)

Agostina Segatori stierf op 3 april 1910 en werd op 5 april begraven op het Cimetière de Saint-Ouen.

Parijs - Cimetière parisien de Saint-Ouen

hoofdingang cimetière de Saint-Ouen

De Ville de Paris (stad Parijs) beheert 20 begraafplaatsen. Veertien daarvan liggen *intra muros* (binnen de muren), d.w.z. binnen de Boulevard Périphérique, die tevens fungeert als grens van de gemeente Parijs. De overige zes begraafplaatsen liggen *extra muros* (buiten de muren), in de buitengemeenten in de Banlieue, maar ze vallen onder de jurisdictie van de stad Parijs en dragen dan ook het voorvoegsel (cimetière) *parisien*. Daarnaast zijn er nog zes begraafplaatsen *intra muros*, die bij de annexatie in 1860 wel op Parijs grondgebied zijn komen te liggen, maar die niet vallen onder het gezag van de stad Pa-

rijs. Zij zijn privé of behoren tot de oorspronkelijke gemeenten, die hen hun naam hebben gegeven. Er zijn in de stad Parijs dus in totaal 26 begraafplaatsen. Cimetière de Saint-Ouen is één van de zes begraafplaatsen *extra muros*, die door de stad Parijs beheerd worden en ligt net ten noorden van de Boulevard Périphérique.

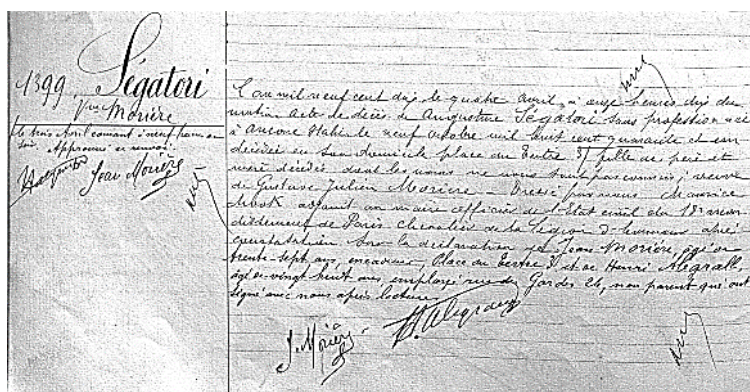
Begraafplaats Saint-Ouen bestaat uit twee delen. Het eerste deel, de 'oude begraafplaats', werd geopend in 1860 en het tweede deel, de 'nieuwe begraafplaats', verreweg de grootste qua oppervlakte,

werd geopend in 1872. In 1886 bracht de samenvoeging van deze twee gebieden de totale oppervlakte van de begraafplaats op 27 hectare, verdeeld over 48 secties, waarin tot op heden bijna 240.000 mensen begraven zijn. Momenteel telt de begraafplaats meer dan 46.000 percelen.

Agostina Segatori werd begraven in divisie 25.

divisie 25

overlijdensakte van Agostina Segatori

divisie 25

Op mijn vraag of het graf Van Agostina Segatori nog bestaat, schreef de beheerder van Saint-Ouen: *Onder de naam Augustine MORIÈRE, geboren SEGATORI, werd het model Agostina SEGATORI op 5 april 1910 begraven in een gemeenschappelijk graf met een niet-verlengbare termijn van vijf jaar, gelegen in vak 25, rij 23 van de begraafplaats Saint-Ouen in Parijs.*

Het dagelijkse begraafregister vermeldt dat mevrouw Augustine MORIÈRE op 68-jarige leeftijd overleed en dat haar lichaam afkomstig was uit het 18e arrondissement van Parijs.

Het graf kon na 6 april 1915 te allen tijde door de administratie worden teruggevorderd. Het spijt mij u te moeten meedelen dat het graf niet meer bestaat en dat de datum van terugvordering onbekend is.

Vóór 2009 was het volgens de Franse wet niet verplicht om registers bij te houden van de uiteindelijke bestemming van stoffelijke overschotten in grafpercelen die niet door families werden verlengd of in gemeenschappelijke graven na vijf jaar. In de praktijk bestonden er verschillende onofficiële ossuaria op de begraafplaats van Saint-Ouen in Parijs, waarvan de gegevens verloren zijn gegaan. Hoewel de stoffelijke resten van Augustine Morièrre, geboren Segatori, ook bekend als Agostina Segatori, inderdaad begraven liggen op de begraafplaats van Saint-Ouen, is het helaas onmogelijk om de precieze locatie ervan te bepalen.

met dank aan Ewen Hazo, conservateur de cimetière de Saint-Ouen, voor de informatie over Segatori en aan Frank Mutter voor de foto's van cimetière de Saint-Ouen